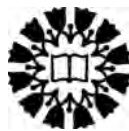

پرسپکتیف (دورنما)

پوهیالی محمد اشرف انخوړگر
پوهندوی عبدالرحیم کروخی

تهران

۱۳۹۵

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
هفت	یادآوری
۱	مقدمه
۵	فصل اول: تاریخچه مختصر ایجاد پرسپکتیف (دورنما)
۸	فصل دوم: انواع دورنما و قوانین آن
۱۱	انواع پرسپکتیف
۱۶	فصل سوم: اجزاء عمده در ترسیم پرسپکتیف
۱۶	۱-۱ موقعیت و جهت بیننده (S.P)
۱۷	۱-۲ نقطه فرار
۱۹	۱-۳ خط افق
۲۴	طرز ساده آموزش و تسلسل ترسیم پرسپکتیف
۲۹	فصل چهارم: طرز ترسیم پرسپکتیف اشکال هندسی
۲۹	پرسپکتیف دایره
۳۲	تقسیم مساویانه یک دایره در پرسپکتیف
۳۴	پرسپکتیف استوانه
۳۵	پرسپکتیف کره
۳۶	پرسپکتیف هرم
۳۶	پرسپکتیف مخروط
۳۸	فصل پنجم: تثبیت فاصله‌ها در پرسپکتیف
۴۳	فصل ششم: پرسپکتیف سایه اشياء
۴۸	فصل هفتم: انعکاس در پرسپکتیف
۵۰	مآخذ

یادآوری

چاپ آثار پژوهشی استادان در گسترش فعالیتهای علمی پوهنتونها نقشی در خور اهمیت دارد، ولی با تأسف، بیش از یک دهه است که با انهدام چاپخانه وزارت تحصیلات عالی، آثار تحقیقاتی دستنویس استادان بر روی دستشان مانده است. طبیعی است که چنین پیشامدی تلخ، از اشتیاق استادان در پرداختن به امور پژوهشی می‌کاهد. برای رشد خلاقیت و ارتقای کمی و کیفی فعالیتهای علمی باید زمینه چاپ و انتشار دستاوردهای علمی فراهم شود. خوشبختانه جمهوری اسلامی ایران در این مرحله از بازسازی افغانستان، در کنار سایر همکاریها، وعده چاپ بیست عنوان اثر علمی استادان را داده است. برآورده شدن این وعده از یک سو آغازی است برای تشویق استادان پژوهشگر و از دیگر سو کمکی است برای محصلین در استفاده بهتر از اندوخته‌های علمی استادان. وزارت تحصیلات عالی افغانستان در حالی که از این همکاری شایسته و بموقع جمهوری اسلامی ایران قدردانی می‌کند، همکاریهایی از این گونه را در توسعه هر چه بیشتر مناسبات فرهنگی دو کشور سودمند و ستایش‌انگیز می‌داند!

احمد ضیا رفعت

رئیس نشرات وزارت تحصیلات عالی افغانستان

۸۲/۳/۱ کابل

شش

مقدمه

از اوانی که انسان به زندگی مغاره‌نشینی و شکارگری پرداخت هنر همواره با او همراه بوده و برای ملحوظات و مقاصد مختلف آن را به کار برده است. انسان اولیه دیوارهای مغاره‌ها را با تصاویر حیوانات و انسان رنگین ساخته است و در طول تاریخ فرازونشیب‌هایی را می‌گذراند که با مشاهده آثار هنری دوره‌های مختلف این کیفیت را می‌توان به خوبی دریافت. پیشرفت هنر با انکشاف سایر شئون زندگی انسان‌ها همراه بوده است. انکشاف علوم در رشد هنر تأثیر دارد. هنرمندان امروز مانند هنرمندان قدیم برای تهیه مواد نقاشی و شناخت طبیعت و آناتومی انسان، دیگر با مشکل مواجه نمی‌باشند. چه فابریکه‌های بزرگ به کمک علم کیمیا نمونه‌های کامل رنگ‌ها و مواد نقاشی را در اختیار هنرمندان قرار می‌دهد. به وجود آمدن تیوری‌های جدید در فزیک و به خصوص فزیک نور باعث ایجاد مکتب‌های جدید و بیانگری بیشتر در قرون ۱۹ به بعد می‌شود. علم آناتومی هنرمندان را در شناخت بیشتر وجود انسان و حیوانات کمک می‌کند.

آثار هنری در جوامع بشری معمولاً توسط عده معدودی که هنرمند نامیده می‌شود به وجود می‌آیند. هنرمند نقاش باید راجع به رنگ، نور، آناتومی، کامپوزیشن و غیره معلومات کسب کند و از تجارب گذشته‌گان استفاده نماید. ما می‌دانیم که بازتاب واقعی اجسام و طبیعت از خواست‌های هنرمند نقاش می‌باشد. و برای اینکه هنرمند بتواند طبیعت و اجسام را به صورت طبیعی با عمق و برجستگی و فاصله به صورت طبیعی روی یک سطح تصویر نماید لازم است

تا از قواعد پرسپکتیف آگاهی حاصل نماید.

پرسپکتیف (دورنما) هنر یا سیستم نمایاندن اشیاء سه بعدی در گوشه‌های فضایی بالای یک سطح مستوی می‌باشد. نظر به این سیستم اشیاء دارای عین اندازه به تناسب فاصله از بیننده بزرگتر یا کوچکتر معلوم می‌شود. این اختلاف اندازه‌های معلوم را می‌توان با قواعد ثابتی تعریف کرد. برخی از قانونمندی‌های پرسپکتیف برای هنرمندان که آثار خود را می‌خواهند به گونه ریالیستی ارائه نمایند ارزشمند است. در پهلوی اینکه استفاده از پرسپکتیف یا دورنما برای آفرینشگران هنر پرارزش است عدول از محدوده‌های آن خطیر نیز می‌باشد.

قواعد پرسپکتیف در کشور ما تا اندازه‌ای توسط مربیان در کانون‌های آموزش نقاشی و مهندسی تدریس شده است، اما رساله و یا کتابی مشخص در این بخش برای استفاده نقاشان موجود نبوده است.

دانش قانونمندی‌های پرسپکتیف در عرصه‌های هنر اعم از گرافیک، نقاشی، مجسمه‌سازی، مهندسی و غیره از ضروریاتی است بس مهم و باارزش چه اساسات هنرهای نام‌برده شده همه روی این قواعد استوار بوده که هر شیء از روی دید نظر سنجش گردیده دوری و نزدیکی فاصله‌ها و عمق توسط آن رعایت می‌شود. وظیفه پرسپکتیف نمایاندن اجسام است طوری که به چشم دیده می‌شود و ترسیم اجسام در یک پرده شفاف که بین چشم و جسم مورد نظر موقعیت داشته باشد.

دیارتمنت محترم نقاشی لازم دید اثری در این موضوع تألیف گردد تا محصلان و هنرمندان بتوانند از آن بهره گیرند.

ما توانستیم با استفاده از منابع و مآخذ معتبر خارجی موضوعات را تتبع، نگارش، و ترجمه نموده حتی المقدور کوشیده‌ایم بیشتر با رسم‌های ساده‌تر و عام‌فهم‌تر و جملات کمتر مفاهیم را ارائه دهیم.

رشته مهندسی که یکی از بخش‌های هنری بوده با علم و تخنیک سروکار

مقدمه ۳

دارد و موضوعات پرسپکتیف در تمام پروژه‌های مهندسی به کار می‌رود. لازم دیده شد یکجا با پوهندوی عبدالرحیم کروخی این اثر را تکمیل و آماده استفاده بسازیم.

رهنمایی اثر کمک‌های استاد محترم پوهندوی محمداکبر ضیائی در خور ارزش است.

پوهیالی محمداشرف انجورگر

پوهندوی عبدالرحیم کروخی